

หนังสือพิมพ์ (Newspaper)

กรุงเทพธุรกิจ

วันที่ (Date) 6 ตุลาคม 2569

หน้า (Page)

2

หัวข้อข่าว (Headlines) แผนพัฒนาฉบับ 14 ใจทศปฎิรูปรัฐไทย “ความโปร่งใส” เจาะไข
พัฒนาประเทศ

แผนพัฒนาฉบับ 14 ใจทศปฎิรูปรัฐไทย ‘ความโปร่งใส’ เจาะไขพัฒนาประเทศ

KEY POINTS

- แผนพัฒนา ฉบับที่ 14 กำหนดให้ “การปฏิรูปภาครัฐ” เป็นหนึ่งในเสาหลัก โดยชู “ความโปร่งใส” เป็นเงื่อนไขสำคัญในการพัฒนาประเทศและแก้ปัญหาคอร์รัปชัน
- ข้อมูลจาก OECD ชี้ให้เห็นช่องว่างสำคัญของภาครัฐไทย คือ มีกฎระเบียบที่ดี แต่การบังคับใช้จริงยังอยู่ในระดับต่ำมาก โดยเฉพาะเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อน และการลอบบี้
- เสนอแนวทางการปฏิรูป 3 ด้านเพื่อเพิ่มความโปร่งใส ได้แก่ การลดดุลพินิจของเจ้าหน้าที่, การใช้รัฐบาลดิจิทัลลดการผูกขาด และการเปิดเผยข้อมูลให้ประชาชนตรวจสอบ
- การที่ไทยกำลังจะเข้าเป็นสมาชิก OECD และ OGP ถือเป็นโอกาสสำคัญในการยกระดับมาตรฐานภาครัฐให้โปร่งใสและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน

“กรุงเทพธุรกิจ” และศูนย์ความรู้เพื่อความร่วมมือในการต่อต้านคอร์รัปชันและส่งเสริมธรรมาภิบาลในระดับภูมิภาค (KRAC) คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ร่วมนำเสนอข้อมูลเพื่อสร้างแนวทางการป้องกันปัญหาคอร์รัปชันในไทยที่เป็นกับดักสำคัญของประเทศ

รองศาสตราจารย์ ดร.ต่อศักดิ์ ยมมาก และ นายศุภวิชญ์ แก้วคุณอก ร่วมนำเสนอประเด็นกรอบของ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 14 ซึ่งจะใช้ระหว่าง พ.ศ.2571-2575 มีการวางแผนพัฒนาไว้บน 5 เสาหลัก โดยหนึ่งในนั้นคือ “การปฏิรูปภาครัฐ” ซึ่งถูกมองว่าเป็นเงื่อนไขสำคัญต่อความสำเร็จของการปฏิรูปด้านอื่นทั้งหมด

โจทย์สำคัญ คือ ภาครัฐไทยกำลังเผชิญปัญหาหลายด้านพร้อมกัน ตั้งแต่โครงสร้างที่มีความซ้ำซ้อน กระบวนการตัดสินใจที่ใช้เวลานาน การรวมศูนย์อำนาจ ไปจนถึงข้อจำกัดด้านการคลัง

ขณะที่ความคาดหวังของประชาชนและภาคธุรกิจต่อบริการภาครัฐกลับสูงขึ้นเรื่อย ๆ แผนฉบับนี้ไม่ได้มองการปฏิรูปภาครัฐเพียงในความหมายของการ “ลดขนาดราชการ” แต่หมายถึงการสร้างรัฐที่เล็กกลงในส่วนที่ไม่จำเป็น ทำงานเร็วขึ้น ใช้ข้อมูลและเทคโนโลยีมากขึ้น มีบุคลากรมืออาชีพ และที่สำคัญคือ ต้องสามารถถูกตรวจสอบได้

● ความโปร่งใสเกี่ยวข้องโดยตรงกับเศรษฐกิจ

ประเด็น “ความโปร่งใส” จึงไม่ควรถูกแยกออกเป็นเพียงนโยบายต่อต้านคอร์รัปชัน เพราะแท้จริงแล้วเกี่ยวข้องโดยตรงกับเศรษฐกิจ การลงทุน และประสิทธิภาพของรัฐ OECD ระบุว่าระบบภาครัฐที่โปร่งใสและมีความซื่อตรงมีส่วนสนับสนุนการแข่งขัน การลงทุน ประสิทธิภาพภาครัฐ และความเชื่อมั่นของประชาชน

ข้อมูลล่าสุดยังสะท้อนช่องว่างที่ไทยต้องเร่งแก้ไข รายงาน Advancing Public Integrity in Thailand ปี 2026 ของ OECD พบว่า ในเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อน ไทยทำได้ค่อนข้างดีในระดับ “กฎระเบียบ” โดยผ่านเกณฑ์ 78% ใกล้ค่าเฉลี่ย OECD ที่ 80% แต่เมื่อลงไปได้การปฏิบัติจริงกลับผ่านเกณฑ์เพียง 11% ขณะที่ค่าเฉลี่ย OECD อยู่ที่ 45%

ส่วนการกำกับกิจกรรมลอบบี้ไทยผ่านเกณฑ์ด้านกฎระเบียบเพียง 20% และด้านการปฏิบัติ 0% เทียบกับค่าเฉลี่ย OECD ที่ 43% และ 38% ตามลำดับ ตัวเลขเหล่านี้สะท้อนปัญหาสำคัญของไทยว่า หลายเรื่องไม่ได้ขาด “กฎหมาย” แต่ขาดกลไกที่ทำให้กฎหมายเกิดผลจริง

● การปฏิรูป 3 ด้านลดคอร์รัปชัน

ฉะนั้น การปฏิรูปจึงอาจต้องเดินพร้อมกันอย่างน้อย 3 ด้าน คือ ลดดุลพินิจ ลดการผูกขาด และเพิ่มความรับผิดชอบ

ด้านที่ 1 การทบทวนกฎหมาย ใบอนุญาต และขั้นตอนที่ไม่จำเป็น เพื่อลดพื้นที่ที่เจ้าหน้าที่ต้องใช้ดุลพินิจโดยไม่มีคามจำเป็น

ด้านที่ 2 การใช้รัฐบาลดิจิทัลลดการพบปะระหว่างเจ้าหน้าที่กับผู้ขอรับบริการในขั้นตอนที่ไม่จำเป็น พร้อมออกแบบระบบให้สามารถตรวจสอบย้อนหลังได้

ด้านที่ 3 การเปิดเผยข้อมูลเพื่อให้สังคมตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐได้ง่ายขึ้น ตั้งแต่งบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้าง ข้อมูลนิติบุคคล ไปจนถึงข้อมูลเกี่ยวกับผลประโยชน์และทรัพย์สินของผู้ดำรงตำแหน่งที่กฎหมายกำหนด

สำหรับจังหวะของแผน 14 ยังสอดคล้องกับพัฒนาการสำคัญอีกสองเรื่องที่คนไทยควรติดตามอย่างใกล้ชิด คือ กระบวนการเข้าเป็นสมาชิก OECD และการเข้าร่วม Open Government Partnership หรือ OGP เพราะทั้งสองกระบวนการเป็นโอกาสสำคัญในการยกระดับมาตรฐานภาครัฐไทย

ทั้งด้านความโปร่งใส การเปิดเผยข้อมูล การป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน การจัดซื้อจัดจ้าง และการมีส่วนร่วมของประชาชน สิ่งที่ต้องจับตาต่อจากนี้คือช่วยกันติดตามดูว่า รัฐบาลนำข้อเสนอเหล่านี้ไปเปลี่ยนแปลงหรือปรับกฎหมายและวิธีทำงานอย่างไร ข้อมูลของรัฐเปิดเผยมากขึ้นหรือไม่ และประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมและตรวจสอบได้มากน้อยเพียงใด

● รัฐบาลต้องเร่งสร้างผลลัพธ์ที่จับต้องได้

นี่จึงเป็นเรื่องที่ประชาชน สื่อ ภาครัฐกิจ นักวิชาการ และภาคประชาสังคมควรร่วมกันติดตามอย่างต่อเนื่อง รัฐบาลเองควรเร่งสร้างผลลัพธ์ที่จับต้องได้ ตั้งแต่การเปิดชุดข้อมูลสำคัญเพื่อป้องกันคอร์รัปชัน การผลักดันหลัก “เปิดเผยเป็นหลัก ปกปิดเป็นข้อยกเว้น” ไปจนถึงการกำหนดตัวชี้วัดที่สะท้อนการปฏิบัติงานจริง

ขณะเดียวกันประชาชนก็ควรใช้กรอบ OECD และ OGP เป็นเครื่องมือในการตั้งคำถามและติดตามความคืบหน้าของรัฐบาลได้ เพราะท้ายที่สุดแล้ว การปฏิรูปภาครัฐจะสำเร็จหรือไม่ ไม่ได้วัดจากจำนวนแผนหรือคำมั่นที่ประกาศไว้

แต่ต้องวัดจากว่า คนไทยเข้าถึงข้อมูลได้มากขึ้น ตรวจสอบการใช้อำนาจได้ง่ายขึ้น และมีส่วนร่วมกับการตัดสินใจสาธารณะได้มากน้อยเพียงใด นี่คือสิ่งสำคัญที่ควรเป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จของการปฏิรูปภาครัฐ

การปฏิรูป 3 ด้าน

ลดดุลพินิจ ลดผูกขาด เพิ่มความรับผิดชอบ

ด้านที่ 1 การทบทวนกฎหมาย

- ใบอนุญาต ขั้นตอนไม่จำเป็น
- ลดเจ้าหน้าที่ใช้ดุลพินิจโดยไม่จำเป็น

ด้านที่ 2 การใช้รัฐบาลดิจิทัล

- ลดการพบกันของเจ้าหน้าที่-ผู้ขอรับบริการ
- ในขั้นตอนไม่จำเป็น
- ออกแบบระบบที่ตรวจสอบย้อนหลังได้

ด้านที่ 3 การเปิดเผยข้อมูล

- ให้สังคมตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐง่ายขึ้น
 - งบประมาณ
 - การจัดซื้อจัดจ้าง
 - ข้อมูลนิติบุคคล
 - ข้อมูลผลประโยชน์และทรัพย์สิน
 - ผู้ดำรงตำแหน่งที่กฎหมายกำหนด